

SINOP ÜNİVERSİTESİ
MAHMUT KEFEVİ İSLAMİ İLİMLER
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
SINOP'TA TÜRK-İSLAM KÜLTÜRÜ
SEMPOZYUMU
BİLDİRİLER KİTABI
CİLT-I

International Symposium on Turkish-Islamic Culture
in Sinop from Past to Present
Proceedings Book
Volume-I

5-7 Ekim / October 2018
Sinop / TÜRKİYE

Sinop Üniversitesinin 22. Bilimsel Yayınıdır.

ISBN 978-605-88024-7-6

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
SİNOP'TA TÜRK-İSLAM KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU
BİLDİRİLER KİTABI
CİLT-I

International Symposium on Turkish-Islamic Culture
in Sinop from Past to Present
Proceedings Book
Volume-I

ISBN 978-605-88024-7-6

Sinop Üniversitesi Adına Sahibi | Owner on behalf of Sinop University

Prof. Dr. Nihat DALGIN
Rektör|Rector

Editörler | Editors

Dr. Öğr. Üyesi Cüneyd AYDIN
Dr. Öğr. Üyesi Emrah DİNDİ
Dr. Öğr. Üyesi Doğan FIRINCI

Editör Yardımcıları | Editorial Assistants

Arş. Gör. Muhammet KARAAĞAÇ- Arş. Gör. İbrahim TOPRAK

Baskı/Printing

Şimal Ajans / Camikebir Mah. Karantina Sk. No:7/B Sinop
Sertifika No: 21439

Baskı Yeri ve Tarihi / Publication Place and Date

Sinop, Aralık / December 2018

Uluslararası Geçmişten Günümüze Sinop'ta Türk-İslam Kültürü Sempozyumu Bildiriler Kitabı Sinop Üniversitesinin bilimsel bir yayımıdır. Kitapta yayımlanan yazıların her türlü içerik sorumluluğu yazara aittir. Yazılar, yayıncı kuruluşun izni olmadan kısmen veya tamamen bir başka yerde yayımlanamaz.

İletişim | Communication

Korucuk Köyü Trafo Mahallesi No: 36 57000 | SİNOP | TÜRKİYE
Tel: +90 (368) 2715757-58-59-60 | Faks: +90 (368) 2715763 | web: <http://turkislamsemp.sinop.edu.tr/>

SİNOP'TA ÇANTI TEKNİĞİNDE İNŞA EDİLEN CAMİLER

Eyüp NEFES *

Öz

Karadeniz Bölgesi kıyı şeridinde önemli sayılabilecek bir ahşap cami geleneği fark edilmektedir. Denize paralel uzanan sıra dağların üzerindeki büyük ormanların bölgedeki ahşap camii geleneğinin oluşmasına katkı sağladığı söylenebilir. Karadeniz Bölgesindeki ahşap mimari konusunda çalışan ilk araştırmacılardan biri olan Ekrem Hakkı Ayverdi, Batı Karadeniz bölgesindeki ahşap camileri candı (çanti) camiler başlığıyla ele almış ve hemen hiçbir literatürde yer verilmeyen fakat oldukça kıymetli birer kültür mirası olan ve çeşitli nedenlerle sürekli yok edilen bu camilerin araştırılarak sanat değerlerinin ortaya çıkarılması gerektiğini ifade etmiştir. Çanti, yontulmamış ya da kereste haline getirilmiş uzun ahşap perdelerin geçmeler aracılığıyla birbiri üstüne oturtulması (yığma olarak) tekniğiyle oluşturulan bir yapım tekniğidir. Bu yapım tekniğinde genellikle köşelere gelen uçlar oyulur ve bu suretle ahşap perdeler birbirine geçmelerle köşelerde bağlanır. Ormanlık alanın bol olduğu Türkiye'de dâhil hemen her ülkede görülen bu yapım tekniği ülkemizde daha çok Karadeniz bölgesindeki yapılarda görülür. Araştırmamıza konu Sinop ve ilçelerinde çanti tekniğinde inşa edilmiş 22 ahşap cami tespit ettik. Söz konusu camiler şunlardır: Merkez Şamlıoğlu Köyü Camii; Ayancık Avdullu Köyü Camii, Babaköy Camii, Belpınar Köyü Camii, Tepecik Köyü Camii, Dedeğaç Köyü Camii, Akören Köyü Camii, Kurtköy Büyükçakır Mahallesi Camii, Kurtköy Merkez Camii; Boyabat Doğrul Köyü Camii, Killik Köyü Camii, Dereçatı Köyü Camii, Dereçatı Pazaryeri Camii; Dikmen Karakoyun Köyü Sarıyer Mahallesi Camii, Karakoyun Köyü İçmesuyu Mahallesi Camii; Durağan Köseli Köyü Camii, Ortaköy Köyü Camii, Gerze Pirahmet Köyü Camii, Saraydüzü Çalpınar Köyü Camii, Türkeli Sarmaşık Köyü Camii, Çatakörencik Köyü Camii, Kuşçular Köyü Camii. Bildirimizde bu camilerle ilgili bilgiler verilecek ve çanti camiler arasındaki yerleri izah edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sinop, Ahşap, Çanti camiler.

The Mosques Built with Canti Tecnique in Sinop

Abstract

There is a tradition of wooden mosque construction which can be considered as important in the coastal area of the Black Sea Region. It can be said that the large forests on the mountains that run parallel to the sea contributed to the formation of the wooden mosque tradition. Ekrem Mehmet Ayverdi, who is one of the first researchers on wooden mosques in the Black Sea Region underestimated the wooden mosques in the Western Black Sea region under the heading of the *candi mosques* and he stated that these artifacts, which are not mentioned in almost any literature but which are very precious cultural heritage and which are constantly destroyed for various reasons, should be investigated and artistic values should be revealed. Canti is a construction technique that is made by putting long wooden curtains that are not chipped or made into lumber onto each other through passages. In this construction technique, the ends which are

* Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, eyupnefes@hotmail.com

usually corners are carved and the wooden curtains are connected at the corners by interlocking. This construction technique, which is seen in almost every country where the forest area is abundant, is mostly seen in the structures in the Black Sea region in our country. We have identified 23 wooden mosques built on canti technology in Sinop and its districts. These mosques are: Center Şamlıoğlu Village Mosque; Ayancık Avdullu Village Mosque, Babaköy Mosque, Belpınar Village Mosque, Tepecik Village Mosque, Dedeğaç Village Mosque, Akören Village Mosque, Kurtköy Büyükçakır District Mosque, Kurtköy Center Mosque; Boyabat Doğrul Village Mosque, Killik Village Mosque, Dereçatı Village Mosque, Dereçatı Pazaryeri Mosque; Dikmen Karakoyun Village Sarıyer District Mosque, İçmesuyu District Mosque; Durağan Köseli Village Mosque, Ortaköy Village Mosque, Alpuğan Village Tekir Plateau Mosque, Gerze Pirahmet Village Mosque, Saraydüzü Çalpınar Village Mosque, Türkeli Sarmaşık Village Mosque, Çatakörencik Village Mosque, Kuşçular Village Mosque. In this paper we will give information about these mosques and try to explain the places between canti mosques.

Keywords: Sinop, Wooden, Candi Mosques.

Giriş

Son yıllarda yapılan çalışmalar sayesinde çantı tekniğinde yapılan camilerin özellikle Karadeniz Bölgesi'nin karakteristik cami özelliklerinden biri olduğu anlaşılmıştır. En erken 1200'lü yıllara kadar uzanan çantı cami geleneğimizin yakın zamanlara kadar devam ettirildiğini biliyoruz. Bu manada Trabzon, Rize ve Samsun şehirlerinde önemli sayılabilecek bir geleneğin sürdürüldüğünü görmekteyiz. Yakın zamanlarda Samsun, Giresun ve Çorum illerinde yapmış olduğumuz çantı cami çalışmalarımız bizi Sinop İli çevresinde de bu geleneğin etkisiyle yapılmış camiler olabileceği fikrine götürdü. Bilindiği kadarıyla Sinop çevresindeki çantı camilerle ilgili yalnızca Yılmaz Can'ın bir makalesi bulunmaktadır. Söz konusu makalede ise sadece Boyabat Dereçatı Köyü Pazaryeri Camii incelenmiştir¹. Biz çalışmamızda söz konusu camiye ilaveten 21 çantı cami daha tespit ettik. Takdir edileceği üzere bu camilerin tamamının ayrıntılı bir şekilde bu sempozyumda anlatılması bize ayrılan süre içinde mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla yeni tespit ettiğimiz söz konusu camilerle ilgili çok kısa bilgiler vermekle iktifa edeceğiz. Yeri gelmişken belirtelim Sinop yöresindeki çantı camilerle ilgili kapsamlı bir kitap çalışmamız devam etmektedir.

1. Sinop Merkez

1.1. Şamlıoğlu Köyü Camii

Şamlıoğlu Köyü, Sinop il merkezi ile Gerze ilçe merkezi arasında olup Sinop il merkezine yaklaşık 27 km mesafede yer almaktadır. Cami, eskiden Koçucuvaz Köyü, Taypaklı Köyü ve Şamlıoğlu Köylerinin ortaklaşa kullandıkları Cuma Camisi hüviyetinde imiş. Köyün yaşlıları camiyi yaptıran kişinin Çerkez Hacı Pat isimli biri olduğunu ifade etmişlerdir. Girişteki muhdes kitabeye göre cami 1869 yılında inşa edilmiştir. Günümüzde bir mezarlık içinde oldukça harabe görünümündeki cami ibadete kapalıdır.

Caminin kurulu bulunduğu alan kuzey-güney yönünde meyilli olduğundan yapının zeminini kuzeyde toprağa bitişikken güneyde yaklaşık 1 m yerden yükseltilmiştir. Yapı bu şekilde düzleştirilen alana serilen kalın tomruklar üzerine kirişleme usulüyle bina edilmiştir.

¹ Yılmaz Can, "Kastamonu ve Sinop Yöresinde Bulunan Ahşap Camiler", OMÜİFD, 14, 3 / 2003

Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Alaturka kiremit ile örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 60 cm dışa taşındır. Yapının ölçüleri dıştan 8, 75 x 5, 45 m ebatlarında olup boyuna dikdörtgen planlıdır. Harimi oluşturan çam ağacından mamul ahşap perdeler, 5 ile 6 cm kalınlığında ve 20 ile 30 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. İki katlı olarak inşa edilen caminin alt kadında 13, üst katında 9 sıra ahşap perde yapının beden duvarlarını oluşturmuştur. Söz konusu ahşap perdeler köşelerde kurtboğazı geçmelerle birbirine bağlanmıştır. Yalnız alt kattaki geçmeler uçlarından kesilerek dikmelerle kapatılmıştır.

Harimin önünde 1, 45 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. Sözü edilen bölüme doğu ve batı cephede açılan ahşap birer kapı ile girilmektedir. Harime giriş ise caminin kuzey cephesi ortasında açılan ahşap tek kanatlı bir kapı ile sağlanmaktadır.

Harimin içi her iki katta da açılan güney, doğu ve batıdaki ikişer pencere ile aydınlatılmaktadır. Kible duvarı ortasında kısmen yıkılmış mihrap ve önündeki sekide süslemeler gözükmemektedir. Mihrabın batısındaki minber ise harabe halindeki minber korkuluklarında geçmelerle elde edilen süslemeler göze çarpar. Köyün yaşlıları minber kapı tacındaki süslemelerin sökülerek köy içinde yeni yapılan betonarme camiye götürüldüğünü söylemişlerdir.

Harimi U şeklinde dolanan kadınlar mahfiline caminin son cemaat yeri benzeri bölümünün kuzeybatısında konumlu iskele tarzlı bir merdivenle çıkılmaktadır.

2. Ayancık

2.1. Avdullu Köyü Taşmanlı Mahallesi Camii

Avdullu köyüne Ayancık İlçe merkezinden yaklaşık 40 km'lik kısmen bozuk bir yol ile ulaşım sağlanmaktadır. Esasında köyün içinde dere kenarında eski bir ahşap caminin varlığından bahsedildi. Fakat camiye ulaşım sağlayacak yolun olmadığı söylendi. Ayrıca uzun zamandır kaderine terk edilen camiye yürüyerek gidilmesinin de sağlıklı olmayacağı belirtildiği için sözü edilen yapıyı göremedik. Taşmanlı Mahallesi'ndeki cami ise mahalle girişinde yolun kenarında yer almaktadır. Girişte asılı levhaya göre 1965 yılında inşa edilen cami genel görünümü itibarıyla sağlam vaziyette olup ibadete açıktır.

Yapının bulunduğu alan doğu yöne meyilli olduğundan zemin, doğu cephede yaklaşık 1, 5 m moloz taş ile yükseltılarak düzleştirilmiştir. Söz konusu zemin üzerine kirşlemesine uzatılan iri tomruklar üzerine yapının inşası gerçekleşmiştir. Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami içte düz tavan, dıştan iki omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile kaplanan çatının saçakları cami beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşırılmıştır. Caminin batısında yaklaşık 5 m genişliğinde betonarme malzemeyle eklenen bölüm sonradan yapılmış olmalıdır.

Harimin önünde yaklaşık 1, 5 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. İki katlı görünümünde inşa edilen yapının üst katı sözü edilen yere taşırılarak bina edilmiştir. Harim içten 8 x 7 m ölçülerinde yaklaşık boyuna dikdörtgen planlıdır.

Cami beden duvarlarını oluşturan çam ağacından mamul ahşap perdeler 5 ile 7 cm kalınlığa ve 25 ile 30 arasında değişen genişliklere sahiptir. Perde uçları yetişmediğinden dolayı duvar aralarına kısa kesilmiş dikine yerleştirilen perdeler yerleştirilmiştir. Dolayısıyla hem köşelerde hem de söz konusu yerlerde perdeler birbirlerine kurtboğazı geçmelerle bağlanmış gözükmektedir. Caminin her bir katında 7 ahşap perde ve arada yapıyı enlemesine dolanan bir kat kirişi bulunmaktadır.

Harime, yapının kuzey cephesi ortasında açılmış 105 cm genişliğindeki bir kapı ile girilmektedir. Harimin içi alt katta girişin doğusunda ve güney cephede birer, doğu cephede iki; üst katta her cephede ikişer olmak üzere toplam 12 pencere ile aydınlatılmaktadır. Kible duvarı ortasındaki mihrap yarı elips tarzda düzenlenmiştir. Güneybatı duvara yaslı minber korkuluklarında ajurlu S kıvrımlı süslemeler yer verilmiştir. Kare kesitli basit iki direğin destek verdiği kadınlar mahfiline ise kuzeybatı köşede yer alan iskele tarzındaki bir merdiven ile çıkış sağlanmaktadır.

2.2. Babaköy Köyü Camii

Babaköy Köyü'ne Ayancık ilçe merkezinden güney istikametine doğru yaklaşık 30 km'lik kısmen bozuk bir yol ile ulaşım sağlanmaktadır. Köy merkezinden biraz uzak dere kenarında kurulu cami sağlam vaziyettedir.

Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşkındır. Yapının ölçüleri içten 7 x 7 m ebatlarında kare planlıdır. Harimi oluşturan köknar ağacından mamul ahşap perdeler, 7 ile 8 cm kalınlığında ve 20 ile 25 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. İki katlı olarak inşa edilen caminin her katında 8 sıra ahşap perde ve arada yapıyı boydan boya dolanan

kat kirişi bulunmaktadır. Perde uçları yetişmediğinden dolayı duvar aralarına kısa kesilmiş dikine yerleştirilen perdeler yerleştirilmiştir. Dolayısıyla hem köşelerde hem de söz konusu yerlerde perdeler birbirlerine kurtboğazı geçmelerle bağlanmış gözükmektedir.

Harimin önünde 2, 40 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. Sözü edilen bölüme doğu cephede açılan ahşap bir kapı ile girilmektedir. Söz konusu bölümün güney cephesi ortasında açılan 100 cm'lik ahşap bir kapı harime girişi sağlamaktadır. Harimin içi alt katta doğu ve güney cephelerde ikişer, batı cephede bir; üst katta doğu ve batı cephede üçer, güney cephede iki ve kuzey cephede bir olmak üzere toplam 14 pencere ile aydınlatılmaktadır. Caminin kat kirişi üzerine yerleştirilen + şeklindeki kirişlerden yatay olanı kadınlar mahfiline destek verirken dikey olanı mihrap duvarına kadar uzanmaktadır. Harimin içi yakın zamanlarda ince çıtalarla lambri tarzında kaplanmış gözükmektedir. Kible duvarı ortasındaki nişi boyalı mihrap dikine çakılmış ahşap perdelerden oluşturulmuştur. Güneybatı duvara yaslı minber yine dikine

çakılmış ahşap perdelerden oluşmaktadır. Kadınlar mahfiline ise girişin karşısında yer alan iskele tarzlı bir merdivenle çıkılmaktadır.

2.3. Belpınar Köyü Camii

Belpınar Köyü'ne Ayancık ilçe merkezinden Sinop yönüne yaklaşık 14 km gidildikten sonra yaklaşık 10 km güney istikametine yönelince ulaşım sağlanmaktadır. Köyün merkezinde yolun biraz alt kısmında yer alan cami günümüzde biraz tahribata uğramış gözükmekte olup ibadete kapalıdır. Köy muhtarının verdiği bilgilere göre caminin yerinde önce okul yapılmış daha sonra cami yapılmasına karar verilince okul yıkılmış sağlam malzemeleri kullanılarak cami yapılmış. Caminin 1970'li yıllarda yapıldığı ve 1981 yılında da onarım gördüğü söylenmektedir.

Caminin bulunduğu alan kuzey-güney istikametine meyilli olduğundan zemin kuzeyde yerden 1, 5 direkler üzerine, güney yönde ise 30 cm civarında yükseltilmiştir. Zemindeki duvarlarda yer yer moloz taş kullanıldığı görülmektedir. Cami bu şekilde düzleştirilen zemin üzerine kalın tomrukların kirişlemesine uzatılmasıyla elde edilen taban üzerine yığma tekniğinde inşa edilmiştir.

Tek katlı görünümdeki cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile örtülü

çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşkındır. Yapının ölçüleri içten 9 x 6 m ebatlarında boyuna dikdörtgen planlıdır. Harimi oluşturan köknar ağacından mamul ahşap perdeler, 7 ile 8 cm kalınlığında ve 20 ile 30 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. Caminin ahşap beden duvarları 8 sıra ahşap perde ile oluşturulmuştur. Perde uçları yetişmediğinden dolayı duvar aralarına kısa kesilmiş dikine yerleştirilen perdeler yerleştirilmiştir. Dolayısıyla hem köşelerde hem de söz konusu yerlerde perdeler birbirlerine kurtboğazı geçmelerle bağlanmış gözükmektedir.

Harimin önünde 2, 60 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. Sözü edilen bölüme doğu cephede açılan ahşap bir kapı ile girilmektedir. Söz konusu bölümün güney cephesi ortasında açılan 100 cm'lik ahşap bir kapı harime girişi sağlamaktadır.

Harimin içi doğu ve batı cephede üçer, güney cephede iki pencere ile aydınlatılmaktadır. Mihrap duvarı ortasında görülen minber ile mihraba neredeyse bitişik konumdaki minber, dikine çakılmış perdelerden oluşturulmuş oldukça basit elemanlardır.

2.4. Tepecik Köyü Camii

Tepecik Köyü, Belpınar Köyü'nden yaklaşık 3 km batıda yer almaktadır. Köyün içinde kurulu bulunan Tepecik Köyü Camii, dıştan oluklu sac ile kaplanmıştır. Genel hatlarıyla sağlam vaziyetteki cami halen ibadete açık olup görevlisi bulunmaktadır. Girişin üzerindeki kitabeden yapının 1973 yılında inşa edildiği anlaşılmaktadır.

Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Marsilya tipli kiremit ile örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşkındır. Yapının ölçüleri içten 7, 30 x 7, 30 m ebatlarında kare planlıdır. Cami dıştan sac ile kaplı olduğundan yapının beden duvarları ile ilgili bilgi edinilememiştir.

Sac köşelerindeki görüntüden yapının kurtboğazı geçme tekniği ile bağlandığı anlaşılmaktadır.

Harimin önünde 2, 410 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. Sözü edilen bölüme doğu cephede açılan ahşap bir kapı ile girilmektedir. Söz konusu bölümün güney cephesi ortasında açılan 85cm'lik ahşap bir kapı harime girişi sağlamaktadır.

Harimin içi iki katta da doğu, batı ve güney cephelerde ikişer olmak üzere

toplam 12 pencere ile aydınlatılmaktadır. Cami içten dikine çakılan ahşap perdelerle lambri tarzında kaplanmıştır. Güneydoğu köşedeki vaaz kürsüsü basit elemanlardan müteşekkildir. Kible duvarı ortasındaki mihrap ile güneybatı köşeye yaslı minber yine ince çıtaların dikine çakılmasıyla oluşturulmuş olup oldukça sade şekilde düzenlenmiştir.

2.5. Dedeğaç Köyü Camii

Dedeğaç Köyüne, Ayancık-Sinop karayolunun 10.km'sinden sonra nispeten bozuk 5 km'lik asfalt bir yol ile ulaşım sağlanmaktadır. Köyün içinde dere kenarında bulunan cami dıştan iki katlı görünümüne sahiptir. Caminin girişindeki Türkçe harflerle yazılmış onarım kitabesine göre cami 1894 yılında Hacı İbrahim Bey Tarafından yaptırılmış 1978 yılında onarım görmüştür. Köyün yaşlıları caminin 20 yıl kadar önce son bir onarımdan daha geçtiğini belirtmişlerdir. Genel görünümü itibarıyla sağlam durumdaki cami halen ibadete açıktır.

Caminin düz bir alana kurulu olduğundan zemin toprağa yakın konumlandırılmıştır. Vaktiyle tomruklar üzerine kirişleme usulüyle inşa edilen yapının zemini onarımlarda betonarme malzemeyle kaplanmış ayrıca yapı dıştan oluklu sac ile kaplanarak nem ve rutubetten korunmak istenmiştir.

Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile örtülü çatının saçakları beden duvarlarından

yaklaşık 50 cm dışa taşkındır. Yapının ölçüleri dıştan 13 x 11 m ebatlarında olup boyuna dikdörtgen planlıdır.

Harimi oluşturan çam ağacından mamul ahşap perdeler, 7 ile 8 cm kalınlığında ve 20 ile 30 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. İki katlı olarak inşa edilen caminin alt katında 9, üst katında ise 8 sıra ahşap perde yapının beden duvarlarını oluşturmuştur. Perde uçları yetişmediğinden dolayı duvar aralarına kısa kesilmiş dikine yerleştirilen perdeler yerleştirilmiştir. Dolayısıyla hem köşelerde hem de söz konusu yerlerde perdeler birbirlerine kurtboğazı geçmelerle bağlanmış gözükmektedir.

Harimin önünde yakın zamanlardaki onarımda eklendiğini düşündüğümüz 1, 50 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. Sözü edilen bölüme kuzey cephede

açılan 140 cm genişliğindeki ahşap bir kapı ile girilmektedir. Harime giriş ise caminin kuzey cephesi ortasında açılan yaklaşık 140 cm'lik ahşap tek kanatlı bir kapı ile sağlanmaktadır. Harimin içi alt katta güney, batı ve doğu cephelerde açılan ikişer; üst katta batı cephede iki, güney ve doğu cephede üç olmak üzere toplam 14 pencere ile aydınlatılmaktadır. Mahfilin altından mihrabın iki kenarına kadar uzaman iki kiriş harim ortasında kare kesitli iki direkle desteklenmektedir. Yapının güneydoğu cephesine bitişik vaaz kürsüsü ile mihrap duvarı ortasındaki mihrap, dikine çakılmış ince tahtalardan oluşturulmuştur. Mihrabın sağındaki minber ise klasik unsurlara sahip iskele tarzlı bir görüntü arz etmektedir. Minber ayna ve korkulukları ince çitelerin enlemesine boylamasına çakılmasıyla oluşturulmuş olup ilginç bir görüntü arz etmektedir.

Harim içinde iki sade kare kesitli direğin destek verdiği kadınlar mahfiline, girişteki son cemaat benzeri bölümün kuzeydoğusundaki iskele tarzlı bir merdivenle çıkılmaktadır. Camiye kuzeybatı köşede bitişik klasik dönem görüntüsüne sahip tuğla minare, kitabesine göre 1962 yılında inşa edilmiştir. Ayrıca caminin haziresindeki üç Osmanlı dönemi mezar taşı, yapıyı inşa edenlerin yakınları olmalıdır.

2.6. Akören Köyü Camii

Akören Köyü, Ayancık ilçe merkezine yaklaşık 30 km mesafede olup Erfelek Şelalerine oldukça yakın konumdadır. Köyün içinden geçen yolun hemen alt tarafına kuruludur. Caminin kurulu bulunduğu alan doğu-batı yönüne meyilli olduğundan yapı doğu yönde yaklaşık 1,5 m kadar yükseltiyle düzleştirilen zemin üzerine bina edilmiştir. Girişin üzerindeki kitabeden yapının 1926 yılında inşa edildiği anlaşılmaktadır. Dıştan oluklu sac ile kaplanmış olan Akören Köyü Camii genel hatlarıyla oldukça sağlam olup halen ibadete açıktır.

Tamamen ahşap yapı tekniği ile inşa edilen cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşkındır.

Yapının ölçüleri içten 10, 300 x 6, 40 m ebatlarında boyuna dikdörtgen planlıdır. Harimi oluşturan köknar ağacından mamul ahşap perdeler, 7 ile 8 cm kalınlığında ve 25 ile 30 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. İki katlı olarak inşa edilen caminin her katında 8 sıra ahşap perde ve arada yapıyı boydan boya dolanan kat kirişi bulunmaktadır. Perde uçları yetişmediğinden dolayı duvar aralarına kısa kesilmiş dikine yerleştirilen perdeler yerleştirilmiştir. Dolayısıyla hem köşelerde hem de söz konusu yerlerde perdeler birbirlerine kurtboğazı geçmelerle bağlanmış gözükmektedir.

Harimin önünde 3, 10 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. Sözü edilen bölüme kuzey cephede açılan ahşap bir kapı ile girilmektedir. Harime giriş ise caminin kuzey cephesi ortasında açılan yaklaşık 140 cm'lik ahşap tek kanatlı bir kapı ile sağlanmaktadır.

Harimin içi alt katta doğu ve batıda üçer, kuzeyde iki, güneyde bir; üst katta doğu ve batıda dörder, güney ve kuzeyde üçer olmak üzere toplam 23 pencere ile aydınlatılmaktadır. Harimin altından mihrabın iki kenarına kadar uzaman iki kiriş harim ortasında kare kesitli iki direkle

ile desteklenmektedir. Harimin içi yakın zamanlarda ince çitalarla lambri tarzında kaplanmış gözükmetedir. Kible duvarı ortasındaki mihrap ile güneybatı duvara yaslı minber dikine çakılmış ahşap perdelerden oluşturulmuştur. Girişin sağındaki minare sac malzemeye inşa edilmiştir.

2.7. Kurtköy Köyü Merkez Mahallesi Camii

Kurtköy Köyü Ayancık ilçe merkezine 40, Akören Köyü'ne yaklaşık 8 km mesafede olup Akören Köyü'nden sonra ulaşılmaktadır. Kurtköy Köyü oldukça büyük bir köy olup birbirinden uzak birçok mahallesi bulunmaktadır. Merkez Mahallesi Camii ise Köyün girişinde dere içinde nispeten düzlük bir alanda muhtarlık ve köyün eski okulunun bulunduğu alan inşa edilmiştir. Girişin üzerindeki levhadan yapının 1928 yılında inşa edildiği anlaşılmaktadır. Dıştan iki katlı görünümdeki yapı halen sağlam olup ibadete açıktır.

Caminin kurulu bulunduğu alan kuzey-güney yönünde meyilli olduğundan yapının zemini güneyde toprağa bitişikken kuzeyde yaklaşık 2 m yerden yükseltilmiştir. Yapı bu şekilde düzleştirilen alana serilen kalın tomruklar üzerine kirişleme usulüyle bina edilmiştir.

Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşkındır. Yapının ölçüleri dış-

tan 9, 75 x 8, 90 m ebatlarında olup yaklaşık boyuna dikdörtgen planlıdır. Harimi oluşturan meşe ağacından mamul ahşap perdeler, 6 ile 7 cm kalınlığında ve 30 ile 35 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. İki katlı olarak inşa edilen caminin her katında 7 sıra ahşap perde yapının beden duvarlarını oluşturmuştur. Perde uçları yetişmediğinden dolayı duvar aralarına kısa kesilmiş dikine yerleştirilen perdeler yerleştirilmiştir. Dolayısıyla hem köşelerde hem de söz konusu yerlerde perdeler birbirlerine kurtboğazı geçmelerle bağlanmış gözükmetedir.

Harimin önünde yakın zamanlardaki onarımda eklendiğini düşündüğümüz 3 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. Sözü edilen bölüme kuzeydoğu köşede açılan ahşap bir kapı ile girilmektedir. Harime giriş ise caminin kuzey cephesi ortasında açılan ahşap tek kanatlı bir kapı ile sağlanmaktadır.

Harimin içi alt katta doğu cephede üç, batı cephede iki; üst katta kuzey ve güneyde iki, doğu ve batıda üçer olmak üzere toplam 15 pencere ile aydınlatılmaktadır.

Mahfilin altından mihrabın iki kenarına kadar uzaman iki giriş harim ortasında kare kesitli iki direkle ile desteklenmektedir. Sözü edilen girişler mihraba yakın bölümde cephelere dayanan yatay bir giriş ilave destek vermektedir. Caminin içi yakın zamanlarda dikine çakılan ince tahtalarla lambri tarzında kaplanmış. Kible duvarı ortasına yerleştirilen mihrap ile kuzeybatı duvara yaslı minber yine ince çitaların dikine çakılmasıyla oluşturulmuş olup oldukça basit tarzda düzenlenmiştir. Caminin güneydoğusundaki sac malzemeye mamul iki şerefeli minare yakın zamanlara ait olmalıdır.

2.8. Kurtköy Köyü Büyükçakır Mahallesi Mescidi

Kurtköy Köyü'nün mahallelerindeki eski köy odaları zamanla kullanılmamaya başlarken mahalle mescidi olarak düzenlenmiş. Bu manada Büyükçakır Mahallesi, Küçükçakır Mahallesi, Ecek Mahallesi, Ellez Mahallesi ile Merkez Mahallede birer köy mescidi bulunmaktadır.

Büyükçakır Mahallesiindeki mescid yolun üzerinde yer almaktadır. Mescid dışarıdan iki katlı bir görünüme sahiptir. Alt katı subasman seviyesine kadar betonarme malzemeye inşa edilmiştir. Mescidi oluşturan üst kat ise tamamen ahşap malzemeye yapılmıştır. Mescid içten düz tavan dıştan dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşkındır.

Yapının ölçüleri içten 6, 50 x 6, 50 m ebatlarında kare planlıdır. Harimi oluşturan meşe ağacından mamul ahşap perdeler, 7 ile 8 cm kalınlığında ve 25 ile 30 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. Çatı tekniğinde inşa edilen yapının beden duvarları 10 sıra perdeden oluşturulmuş gözükmektedir. Mescide kuzeybatı köşede açılan ahşap bir kapı ile girilmektedir. Harimin içi güneyde iki, doğu ve batıda birer pencere ile aydınlatılmaktadır. Dikine çakılan ince perdelere lambri şeklinde harimin

içi boydan boya kaplanmıştır. Kible duvarı ortasındaki mihrap ile kuzeybatı köşeye yaslı minber yine dikine çakılmış ince tahtalardan oluşturulmuş oldukça basit düzenlenmiştir. Mescidin batısındaki sac malzemeye yapılmış minare yakın zamanlara ait olmalıdır.

3. Boyabat

3.1. Doğrul Köyü Camii

Doğrul Köyü'ne Boyabat İlçe merkezinden güney istikametine doğru yaklaşık 30 km'lik toprak bir yol ile ulaşılmaktadır. Köyün merkezinde kurulu cami kapıdaki kitabeye göre 1959 yılında inşa edilmiştir. Dıştan iki katlı görünümdeki caminin zemini, arazinin meylinde dolayı, doğu yönde ahşap kare kesitli kalın direkler üzerine yerden 2, 70 m yükseltilmiştir. Direkler arasında ise kimi yerde moloz taş malzemeye duvar örülmüş gözükmektedir. Doğrul köyü camii bu şekilde düzleştirilen zeminin üzerine yığma olarak inşa edilmiştir.

Dıştan 11 x 8, 30 m ölçülerindeki yapı boyuna dikdörtgen planlıdır. Caminin kapısına güney cephede görülen iskele tarzlı ahşap bir yol vasıtasıyla ulaşılmaktadır. Girişteki sahanlığın kuzeyindeki bölüm, kadınlara ait düzenlenmiş mescit görünümündedir. Sahanlıkta yer alan bir

merdivenle ulaşılan ikinci katta minarenin gövdesinin görüldüğü geniş bir ikinci sahanlık bulunmaktadır. Harim bu kısmın önünde yer almaktadır. 7, 5 x 6, 50 m ebatlarındaki harimin içi lambirilerle kaplanmıştır. Minberi bulunmayan caminin mihrabı, caminin içi gibi lambirilerden oluşturulmuş gözükmektedir.

3.2. Killik Köyü Camii

Killik Köyü'ne Doğrul Köyü'nden güneye yaklaşık 10 km gidilerek ulaşılmaktadır. Köyün girişinde yer alan cami dıştan iki katlı görünümündedir. Yapıya kuzey yönden eklenen iki katlı giriş ve merdivenlerin olduğu bölüm dıştan sıva ile kaplanmıştır. Caminin kuzeydoğusundaki nispeten geniş bir açıklıkla girilen caminin merdivenle çıkılan birinci katında depo ve köy odası yer almaktadır. Misafirhane girişindeki ahşap lento üzerine caminin yapılış tarihi 4.5.1959 şeklinde kazılmıştır. Merdivenin devamında ikinci kata ulaşılmaktadır. İkinci katta merdiven sağanlığında geniş bir hol yer almaktadır. Holün köşesinde görülen 100 cm ebadındaki ahşap bir kapı, harime girişe imkân vermektedir.

Yığma tekniğinde inşa edilen cami içten düz tavan dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile kaplanmış çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşırılmıştır. Camiyi oluşturan çam ağacından mamul ahşap perdeler 5 ile 7 cm kalınlığında ve 20 ile 30 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. Yığma tekniğinde inşa edildiği için üst üste bindirilen ahşap perdeler kavilalarla sağlamlaştırılmıştır. İki katlı olarak inşa edilen caminin altı katında 10, üst katında 11 sıra perde ve

arada yapıyı boydan boya dolanan kat kirişi bulunmaktadır.

8 x 8 m ebatlarındaki harim kare planlıdır. Harim duvarları içten yağlı boya ile boyanmış gözükmektedir. Güneybatı köşede yer alan kare kesitli vaaz kürsüsü oldukça sadedir. Güney cephe ortasındaki mihrap ise dikine çakılmış tahtalardan oluşturulmuş olup tac kısmının üstü şematik kubbe ve minarelerden oluşturulmuştur. Minber tacının ortasında ise zikzak dizilerinle çevrelenmiş ay-yıldız formu dikkati çekmektedir. Güneybatı köşeye yaşlı minber ise klasik elemanları barındıran sade bir formdadır. Tavan yüzeyine göre çökertilmiş tavan göbeğinin ortasındaki süslemeler arasında sekizgen yıldız formu, yarı daire dizileri ve çeşitli zikzak dizileri görülmektedir.

3.3. Dereçatı Köyü Pazaryeri Camii

Dereçatı Köyü'ne Killik Köyü'nden Kastamonu istikametine yaklaşık 6 km'lik toprak bir

yol vasıtasıyla ulaşılmaktadır. İncelediğimiz cami Dereçatı Köyü girişindeki dere vadisinde görülen düz bir alanda kuruludur. Caminin bulunduğu yerde eskiden Cuma günleri civardaki köylerin bulunduğu bir pazar kurulmuş. Dolayısıyla cami Cuma Camisi olarak düzenlenmiş gözükmektedir. Caminin kim tarafından ve ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Malzemesinden ve pencere açıklıklarının küçüklüğünden yapının Sinop yöresinde inşa edilen en eski çantı camilerden olduğunu söyleyebiliriz. Tek katlı görünümündeki cami yakın zamanlardaki onarım sayesinde oldukça sağlam vaziyette olmasına rağmen özel durumlar hariç ibadete kapalı durumdadır.

Pazaryeri Camii son cemaat mahalli dâhil 12, 30 x 7, 45 m ebatlarında boyuna dikdörtgen planlıdır. Harimin önünde yer alan son cemaat mahallinin genişliği yaklaşık 2, 80 m ölçüsündedir. Düz bir alana kurulu yapının yekpare harim duvarlarını oluşturan çam ağacından mamul ahşap perdelerin kalınlıkları 25 cm civarında genişlikleri ise 30 ile 40 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. Y. Can'ın çalışmasında alaturka kiremitle örtüldüğü belirtilen caminin yakın zamanlarda tamir gördüğü anlaşılmaktadır. Zira tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen caminin dört omuz kırma çatısı günümüzde Marsilya tipi kiremitlerle kaplanmıştır. Caminin beden duvarları 14 sıra ahşap perde ile oluşturulmuştur. Sağlamlığı artırmak için perde araları kavilalarla desteklenmiş olmalıdır.

Harime caminin kuzey duvarı ortasında açılan 80 cm genişliğindeki basık bir kapı ile girilmektedir. Cami içindeki iki kare kesitli direğin desteklediği kadınlar mahfili muhdes olmalıdır. Cami içindeki vaaz kürsüsü, mihrap ve minber onarımlarda orijinalliklerini kaybetmiş gözüküyor. Zira son onarımda yapının içi bütünüyle ince çıtaların dikine çakılmasıyla lambri tarzında kaplanmış durumdadır.

3.4. Dereçatı Köyü Camii

Köyün merkezinde nispeten düzlük bir alanda kurulu cami dıştan iki katlı görünümündedir. Yapının alt kısmı dıştan ve içten sıvanarak günümüzde cami lojmanı olarak hizmet vermektedir. Ayrıca yapıya girişi sağlayan harim önündeki bölüm de yine sıvanarak korunmaya çalışılmıştır. Caminin içindeki müftülük beratında yapının 1957 yılında inşa edildiği kayıtlıdır. Dışarıdaki levha üzerindeki 1987 tarihi yapının onarım tarihi olabilir. Genel özellikleri itibarıyla sağlam vaziyetteki cami halen ibadete açık durumdadır.

Yapının üst kısmında yer alan harim tamamen ahşap yığma tekniği ile yapılmıştır. İçten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülü yapının dört omuz kırma çatısı Marsilya tipi kiremitlerle kaplıdır. Saçaklarda yaklaşık 60 cm dışa taşkın çatı cami ile birlikte sıvayla kaplanmış giriş bölümünü de kaplamaktadır. 6, 80 x 6, 80 m ölçülerinde kare planlı harimi oluşturan çam ağacından mamul ahşap perdeler 5 ile 8 cm kalınlığında ve 20 ile 25 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. Yığma tekniğinde inşa edildiği için üst üste bindirilen ahşap perdeler kavilalarla sağlamlaştırılmıştır. Caminin harim kısmını oluşturan beden duvarları 13 sıra ahşap perde ile oluşturulmuştur.

Harimin içi dikine çakılmış ince tahtalarla lambri şeklinde kaplanmıştır. Güney duvarı ortasındaki mihrap ile güneydoğu duvara yaslı minber yine lambri tarzındaki ahşap çıtalarla oluşturulmuştur.

4. Dikmen

4.1. Karakoyun Köyü Sarıyer Mahallesi Mescidi

Karakoyun Köyü'ne Dikmen İlçe merkezinden yaklaşık 30 km'lik kısmen bozuk asfalt bir yol vasıtasıyla ulaşılmaktadır. Sarıyer Mahallesi'ndeki incelediğimiz cami evvela 1960 yılında köyün merkezine inşa edilmiş. Cami köyün merkezindeyken daha büyük ve iki katlıymış. 2014 yılında mahalleye taşınmasına karar verilince mescit olarak düşünülmüş ve ebatları küçültülerek

tek katlı olarak şimdiki yerine yeniden inşa edilmiş. Köy muhtarı yapının ustasının adı Hamdi Kalaycı olduğunu ifade etmektedir.

Sarıyer Mahallesi Mescidi'nin bulunduğu yerin meybinden dolayı zemin batıda yaklaşık 65 cm, doğu yönde 240 cm betonarme malzemeye yükseltilerek düzleştirilmiştir. Elde edilen bu düz zeminin üzerine yerleştirilen ahşap kirişler üzerine inşa edilen yapının harim kısmı bütünüyle ahşap malzemeye mamul olup perdeler yığma tekniğinde (çantı) tekniğinde inşa edilmiştir.

6 x 6 m ebatlarındaki kare planlı mescid içten düz tavan dıştan oluklu sac ile kaplanmıştır. Üstü dört omuz kırma çatı ile örtülü yapının çatı saçakları yaklaşık 40 cm dışa taşırılmıştır. Caminin beden duvarlarını oluşturan ahşap duvarlar, 15 ile 25 cm arasında değişen genişliklere ve 4 ile 5 cm genişliklere sahip 8 perdeden oluşturulmuştur. Kavilalarla esnemeleri

engellenen perdeler, köşelerde kurtboğazı geçme tekniği kullanılarak birbirine bağlanmıştır. Perde boyları bir uçtan diğer uca yetişmediğinden aralara perdeleri bağlayan dikmeler yerleştirilmiştir. Yapının beden duvarlarında köknar ağacı çatı, dikmeler ve kavilalarda ise meşe ağacı tercih edilmiştir.

Yapıya kuzey cephede 125 cm eninde son cemaat mahalli benzeri bir bölüm eklenmiştir. İskele tarzı dört basamaklı bir merdiven vasıtasıyla çıkılan bu yerde açılan 110 cm genişliğinde ahşap bir kapı harime girişi sağlamaktadır. Harimin içi ve tavanı plastik malzemeye kaplı olup minber ve mihrap gibi unsurlar görülmez.

4.2. Karakoyun Köyü İçmesuyu Mahallesi Camii

Karakoyun Köyü'nün İçmesuyu Mahallesi'nde yer alan caminin, giriş kapısının bitişiğindeki tanıtım levhasında verilen bilgiler ışığında, 1991 yılında inşa edildiği anlaşılmaktadır. Dıştan sac ile kaplanan iki katlı görünümlü cami sağlam olup halen ibadete açıktır.

Yapının inşa edildiği alan kısmen meyilli olduğundan zemin doğu cephede yere bitişikken batı cephede yerden yaklaşık 1 m kadar yerden yükseltilmiş ve cami depo olarak kullanılan bu kısmın üzerine kirişlemesine uzatılan iri tomruklar üzerine bina edilmiştir. Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami düz tavan, dıştan ise dört omuz

kırma çatı ile örtülüdür. Marsilya tipi kiremitlerle örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 60 cm dışa taşındır. Yapının ölçüleri içten 7, 60 x 6 m ebatlarında olup yaklaşık enine dikdörtgen planlıdır. Harimi oluşturan köknar ağacından mamul ahşap perdeler, 5 ile 6 cm kalınlığında ve 20 ile 25 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. Yığma tekniğinde inşa edildiği için üst üste bindirilen ahşap perdeler meşe ağacından mamul kavilalarla sağlamlaştırılmıştır. İki katlı

olarak inşa edilen caminin her bir katında 9 sıra perde ve arada yapıyı boydan boya dolanan kat kirişi bulunmaktadır.

Harime, kuzey cephenin ortasında yer alan yaklaşık 120 cm genişliğinde iki kanatlı bir kapı ile girilmektedir. Caminin alt katında batı cephede iki, güney cephede bir; üst katta kuzey ve batı cephede ikişer ve güney cephede bir olmak üzere toplam 8 plastik malzemeyle mamul pencere ile aydınlatılmaktadır.

Kible duvarının ortasında görülen dikine çakılmış tahtalardan müteşekkil mihrap, harime hafif çıkıntı yapan yarım yuvarlak niş formundadır. Güneybatı köşede yer alan minber de benzer şekilde dikine çakılmış perdelerden yapılmış basit karakterli elemanlardır.

Harimin önünde yaklaşık 165 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm bulunmaktadır. Bahsi geçen bölümün batı köşesindeki bir merdiven vasıtasıyla kadınlar mahfiline çıkılmaktadır. Kare kesitli bir sütunun destek verdiği mahfilin ve caminin tavanı yine plastik malzemelerle kaplanmıştır.

5. Durağan

5.1. Köseli Köyü Camii

Köseli Köyü'ne Ortaköy Köyü'nden sonra yaklaşık 2 km'lik bir yol ile ulaşılmaktadır. Köyün yaşlılarının verdiği bilgilere göre günümüzde köyün içinde bulunan caminin ilk kez Kayabaşı Köyü ile Köseli Köyü arasındaki mezarlıkta Cuma Camisi olarak yapılmıştır. 1970 yılında bulunduğu yerden kaldırılarak günümüzde bulunduğu yere nakledilmiş. Dıştan iki katlı görünümdeki caminin harim kısmını oluşturan beden duvarları içten plastik malzemeyle kaplanmıştır. Genel özellikleri itibarıyla sağlam vaziyetteki cami halen ibadete açıktır.

şası gerçekleştirilmiştir.

Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Marsilya tipi kiremitlerle örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 70 cm dışa taşkındır. Yapının ölçüleri içten 8, 100 x 7 m ebatlarında olup boyuna dikdörtgen planlıdır. Harimi oluşturan köknar ağacından mamul ahşap perdeler, 7 ile 8 cm kalınlığında ve 20 ile 25 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. Yığma tekniğinde inşa edildiği için üst üste bindirilen ahşap perdeler kavilalarla sağlamlaştırılmıştır. İki katlı olarak inşa edilen caminin altı katında 9, üst katında 8 sıra perde ve arada yapıyı boydan boya dolanan kat kirişi bulunmaktadır.

Camiye, yapının kuzeybatı köşesinde açılmış muhdes bir kapı vasıtasıyla girilmektedir. Betonarme olarak düzenlenen bu bölüm harim girişini yağmur-çamur etkilerinden korumak için tasarlanmış olmalıdır. Harime ise kuzeydeki ahşap duvarın ortasında açılan 135 cm genişliğindeki ahşap iki kanatlı bir kapı ile girilmektedir. Caminin içi plastik malzemeyle yapılmış kible duvarında açılan iki, doğu ve batı cephelerde açılan birer pencere sayesinde aydınlık sayılabilir.

Harimin güneydoğu köşesine bitişik kavisli vaaz kürsüsü, alttan yelpaze şeklinde açılan ahşap tahtalardan oluşturulmuştur. Korkuluklarında görülen S kıvrımları ve süslemeleri çevreleyen minik yarım daire dizileri fırfırlı bir görüntü sunmaktadırlar. İnce tahtaların dikine çakılmasıyla oluşturulmuş kible duvarı ortasındaki mihrapta da benzer fırfırlı diziler fark edilmektedir. Güneybatı duvarına bitişik minber korkuluklarında yine S kıvrımlarının yerleştirildiği görülmektedir. Süslemeleri çevreleyen yarım daire dizileri burada da yerini almıştır. Minber aynalıklarında ve bir hilalle nihayetlenen minber köşküne ise yüzeyi kaplayan minik profil dizileri fark edilmektedir.

Kadınlar mahfiline harimin güney doğusunda yer alan 10 basamaklı bir merdiven ile çıkılmaktadır. Mahfil korkuluklarında görülen S kıvrımları minber ve vaaz kürsülerindeki süslemelerden daha büyük olarak işlenmiştir. Saçaklarda yer alan minik yarı dairesel süslemeler ilaveten altta testere dişleri dizisi dikkati çekmektedir.

5.2. Ortaköy Köyü Kuyu Cuması Camii

Ortaköy Köyü'ne Durağan İlçe Merkezi'nden kuzey yönünde kısmen bozuk yaklaşık 30 km'lik asfalt bir yol vasıtasıyla ulaşılmaktadır. Kuyu Cuması Camii köyün üstünde yayla olarak kullanılan bölgede yer almaktadır. Yaklaşık 3 km'lik oldukça bozuk bir yol ile ulaşabildiğimiz caminin ne zaman ve kim tarafından yapıldığı bilinmemektedir. Eskiden bahsi geçen yaylaya Cuma günleri büyük bir hayvan pazarı kuruluyormuş. Dolayısıyla incelediğimiz yapı yaylaya gelenlere hizmet verebilecek Cuma Camisi olarak inşa edilmiş olmalıdır. Tek katlı görünümdeki yapı sağlam vaziyette olup görevlisi olmamasına rağmen ibadete açıktır.

Kuyu Cuması Camii nispeten düz bir alan kurulmuştur. Yapının zeminini betonarme malzemeyle düzleştirilmiştir. Yakın zamanlardaki bir onarım sırasında zeminin bu şekilde düzeltildiğini zannediyoruz. Yapının altındaki giriş vazifesi gören tomrukların bu sırada betonla kaplandığı anlaşılmaktadır. Çantı tekniğinde inşa edilen cami içten düz tavan, dıştan üç

omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 80 cm dışa taşırılmıştır. 6, 70 x 5, 10 m ölçülerindeki harim boyuna dikdörtgen planlıdır. Caminin beden duvarlarını oluşturan çam ağacından mamul ahşap perdeler 7 ile 10 cm arası kalınlığa ve 20 ile 25 arasında değişen genişliklere sahiptir. Tek katlı yapının beden duvarları 9 sıra ahşap perde ile oluşturulmuştur.

Harimin önünde basit karakterli dört kare kesitli direğin destek verdiği 3, 20 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir yer bulunmaktadır. Harime caminin kuzey duvarı ortasında açılan 90 cm genişliğindeki muhdes ahşap bir kapı ile girilmektedir. Son yapılan onarımlarda yapının içi dikine çakılmış lambriplerle kaplanmıştır. Harim içinde olması gereken mihrap bu sırada kaldırılmış olmalıdır. Güneybatı duvarı yaslanmış minber korkuluklarında görülen yatay 8 şeklindeki süsleme dizisi dikkati çeker. Taşra üslubundaki bu süslemeler fırfırlı yarım daire dizileriyle çevrelenmiştir. Minber aynalıklarındaki yüzey ise mini profil dizileriyle kaplanmış gözükmektedir.

6. Gerze

6.1. Pirahmet Köyü Camii

Pirahmet Köyü, Gerze ilçe merkezine yaklaşık 20 km mesafede olup kısmen bozuk asfalt bir yol olan eski Sinop yolundan güney istikametine doğru 10 km'lik şose bir yolla ulaşılmaktadır. Caminin bulunduğu Bağışlı Mahallesi, köy merkezine 5 km'lik mesafede yer almaktadır. Cami ise mahallenin kenarında kısmen düzlük bir alanda ve yola bitişik vaziyette inşa edilmiştir. Yapının inşası sırasında zemin kazılarak düzeltilmiş ve zeminin batı ile kuzey cepheleri yığma taş ile desteklenmiştir. Diğer cephelerdeki destekler geçme tekniğiyle birbirine bağlanan kalaslardan örülen perdeler şeklinde düzenlenmiş gözükmemektedir. Bu şekilde yapının zemininde batıda yaklaşık 70 cm, doğu yönünde ise 1,5 m yüksekliğinde bölmeler elde edilmiştir. Vaktiyle bu kısımların ambar şeklinde değerlendirildiği söylenmektedir.

Köyün eski muhtarı Mahmut Börekir'in verdiği bilgilere göre yapı 1980 yılında inşa edilen cami günümüzde harabe halinde olup kullanılmamaktadır. Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami, içten kalaslar üzerine yerleştirilen düz ahşap tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Marsilya tipi kiremitlerle örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşkındır. Yapının ölçüleri 5, 34 x 6, 95 m ebatlarında olup enine dikdörtgen planlıdır.

Duvarları oluşturan ahşap perdeler köknar ağacından mamul olup yaklaşık 20-25 cm genişliğe ve 4 ile 6 cm arasından değişen kalınlıklara sahiptir. Yapının çatısında ise meşe ağacı tercih edilmiştir. Tek katlı görünümündeki caminin duvar perdelerinde 13'er ahşap perde bulunmaktadır. Sözü edilen ahşap perdeler köşelerde kurtboğazı geçmelerle birbirine bağlanmıştır. Ahşap perdeleri biri birine bağlayan kavilalar ise meşe ağacından mamuldür. Yörede kavilalara tarak dendiği görülmüştür. Ayrıca yapının dış cephelerinde sağlamlığı artırmak için yer yer dikmeler çakılmıştır.

Camiye kuzey cephede açılan 105 cm genişliğinde ahşap bir kapı ile girilmektedir. Dört pencere ile aydınlatılan harimin içi aydınlık sayılabilir. Mihrap güney duvarının dışa taşırılmasıyla oluşturulmuş sade bir elemandır. Batı cepheye yastık minber de yine oldukça sade olup basit karakterlidir.

7. Saraydüzü

7.1. Çalpınar Köyü Camii

Çalpınar Köyü, Saraydüzü İlçe merkezine yaklaşık 26 km mesafede yer almaktadır. Çalpınar Köyü önceleri Çorum'a bağlıyken 1983 yılında önce Boyabat'a, Saraydüzü ilçe olunca Saraydüzü'ne bağlanmıştır. Dolayısıyla halen köy Çorum il sınırlarına bitişik vaziyettedir.

Köyü içinde yer alan cami nispeten düz bir alan üzerine inşa edilmiştir. Bitişigindeki Köy odası bir dönem okul olarak ta kullanılmış. Günümüzde cami harabe halinde olup ibadete kapalıdır.

İki katlı görünümündeki yapının alt katı dıştan moloz taş malzemeye inşa edilmiş içten ahşap malzemeye kaplanmıştır. Caminin harim kısmı ise tamamen ahşap malzemeye yapılmıştır.

tır. Mahfili oluşturan ahşap malzeme, baltayla yonulmuş kaba yonu kerestelerden oluşturulmuştur. Cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Alaturka kiremitler örtülü çatının saçakları beden duvarlarında yaklaşık 80 cm dışa taşırılmıştır.

10 sıra ahşap perdelerden oluşturulmuş gözükmektedir.

Harime kuzey duvarı ortasında açılan 120 cm genişliğindeki basit karakterli ahşap bir kapı vasıtasıyla girilmektedir. Harimin içi her iki katta yer alan 8 pencere nedeniyle oldukça aydınlıktır. Camideki minber ve mihrap oldukça sade olup basit karakterlidir. Harim içinde kare kesitli ahşap bir direğin destek verdiği kadınlar mahfiline çıkış ise caminin dışından sağlanmaktadır.

8. Türkeli

8.1. Sarmaşık Köyü Merkez Camii

Sarmaşık Köyü'ne Kuşçular Köyü'nden yaklaşık 10 km güney istikametine devam eden kısmen bozuk bir yol vasıtasıyla ulaşılmaktadır. Köyün içinde nispeten düzlük bir alana kurulu cami dıştan iki katlı görünüme sahiptir. Girişin üzerindeki levhadan 1929 yılında inşa edildiği anlaşılan Merkez Camii, genel özellikleri itibarıyla sağlam olup halen ibadete açıktır.

Caminin kurulduğu alan doğu-batı yönüne hafif meyillidir. Dolayısıyla düz bir zemin elde edebilmek için yapının zemini doğu yönde yaklaşık 1 m, batı yönde 30 cm yükseltilmiş ve sözü edilen alan betonarme malzemeye doldurulmuştur. Yapı bu şekilde düzleştirilen alana doğu-batı yönüne kırıleşmesine uzatılan tomrukların üzerine bina edilmiştir.

Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülüdür. Oluklu sac ile örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşındır. Yapının ölçüleri içten 8, 50 x 7, 50 m ebatlarında yaklaşık boyuna dikdörtgen planlıdır. Harimi oluşturan köknar ağacından mamul ahşap perdeler, 6 ile 8 cm kalınlığında ve 25 ile 30 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. İki katlı olarak inşa edilen caminin her katında 8 sıra ahşap perde ve arada yapıyı boydan boya dolanan kat giriş

bulunmaktadır. Perde uçları yetişmediğinden dolayı duvar aralarına kısa kesilmiş dikine yerleştirilen perdeler yerleştirilmiştir. Dolayısıyla hem köşelerde hem de söz konusu yerlerde perdeler birbirlerine kurtboğazı geçmelerle bağlanmış gözükmektedir.

Harimin önünde yakın zamanlardaki onarımda eklenen 2, 30 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. Sözü edilen bölüme kuzey ve batı cephede açılan ahşap birer kapı ile girilmektedir. Harime giriş ise caminin kuzey cephesi ortasında açılan yaklaşık 120 cm'lik ahşap tek kanatlı bir kapı ile sağlanmaktadır.

Harimin içi alt ve üst katta güney cephede ikişer, doğu ve batı cephede üçer olma üzere toplam 16 pencere ile aydınlatılmaktadır. Harimin altından mihrabın iki kenarına kadar uzanan iki giriş harim ortasında kare kesitli iki direk ile desteklenmektedir. Harimin içi yakın zamanlarda ince çitalarla lambri tarzında kaplanmış gözükmektedir. Kible duvarı ortasındaki mihrap ile güneybatı duvara yaslı minber dikine çakılmış ahşap perdelerden oluşturulmuştur.

8.2. Çatakörencik Köyü Camii

Çatakörencik Köyü'ne Türkeli ilçe merkezinden yaklaşık 30 km'lik kısmen bozuk asfalt bir yol vasıtasıyla ulaşılabilmektedir. Köyün içinden geçen yolun kenarında bulunan ahşap cami dıştan yeşile boyalı enli plastik malzemeye kaplanmış. Bu nedenle yapıda kullanılan ahşap malzemenin ölçülerini alamadık. Caminin kuzey duvarı üzerindeki levhasında yapının inşasının 1970 tarihinde olduğu kayıtlıdır.

Yığma tekniğinde yapıldığı anlaşılan caminin ölçüleri 10 x 10 m ebatlarında olup kare planlıdır. İçten dikine çakılmış ince tahtalarla kaplanmış yapının tavanı düz ahşap ile dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülmüştür. Marsilya tipi kiremitle örtülü çatının saçakları duvarlardan yaklaşık 50 cm dışa taşırılmıştır. Harimin içi alt katta güney, batı ve kuzey cephelerde ikişer, doğu cephede üç; üst katta güney cephede iki, diğer cephelerde üçer olmak üzere toplam 20 pencere ile aydınlatılmaktadır. Ca-

minin kible duvarı ortasında yer alan mihrap ile güneybatı köşeye yaslı minber, ince çitaların dikine çakılmasıyla oluşturulmuş olup oldukça sadedir.

8.3. Kuşçular Köyü Camii

Kuşçular Köyü'ne Türkeli ilçe merkezinden güneye yaklaşık 20 km'lik kısmen bozuk bir yol ile ulaşılmaktadır. Köyün içinde yolun biraz üst kısmında yapılan caminin hemen yanı başına inşa edilen betonarme bir cami nedeniyle ahşap cami metruk olup ibadete kapalı durumdadır. Cami girişinin üst kısmında yer alan tanıtım levhasında yapının inşasının 1952 yılında gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Tamamen ahşap yığma tekniği ile inşa edilen cami içten düz tavan, dıştan ise dört omuz kırma çatı ile örtülmüştür. Marsilya tipli kiremitle örtülü çatının saçakları beden duvarlarından yaklaşık 50 cm dışa taşkındır. Yapının ölçüleri dıştan 9, 10 x 7 m ebatlarında boyuna dikdörtgen planlıdır. Harimi oluşturan köknar ağacından mamul ahşap perdeler, 7 ile 8 cm kalınlığında ve 20 ile 25 cm arasında değişen genişliklere sahiptir. İki katlı olarak inşa edilen caminin her katında onar sıra ahşap perde ve arada yapıyı boydan boya dolanan kat kirişi bulunmaktadır. Perde uçları yetişmediğinden dolayı duvar aralarına kısa kesilmiş dikine yerleştirilen perdeler yerleştirilmiştir.

Dolayısıyla hem köşelerde hem de söz konusu yerlerde perdeler birbirlerine kurtboğazı geçmelerle bağlanmış gözükmektedir.

sik elemanlara sahip olup oldukça sadedirler.

Harimin önünde 1, 10 m genişliğinde son cemaat yeri benzeri bir bölüm yer almaktadır. Sözü edilen bölüme doğu ve kuzey cephede açılan ahşap birer kapı ile girilmektedir. Söz konusu bölümün güney cephesi ortasında açılan 100 cm'lik ahşap bir kapı harime girişi sağlamaktadır. Harim alt katta güneyde iki; üst katta güneyde iki, diğer cephelerde üçer olmak üzere toplam 13 pencere ile aydınlatılmaktadır. Kible duvarı ortasında yer alan mihrap ile güneybatı köşedeki minber klasik elemanlara sahip olup oldukça sadedirler.

Değerlendirme ve Sonuç

Sinop yöresinde çalışmamıza konu ahşap camilerin yapılış tarihlerine baktığımızda en eski caminin, yapılış tarihi bilinmemesine rağmen, Boyabat ilçesi Dereçatı Köyü'ndeki Pazaryeri Camii olduğunu zannediyoruz. Bir diğer yapım tarihi bilinmeyen Durağan'daki Kuyu Cuması Camii'nin de yapım tarihi epey eski olmalıdır. Zaten yöre insanları söz konusu yapıların ne zaman yapıldığını kimsenin bilmediğini ve büyüklerinden yapıların çok eski zamanlardan beri yerlerinde olduklarını duyduklarını ifade etmişlerdir. Üzerinde tarih bulunan en eski yapı ise 1894 yılında inşa edilen Ayancık Dedeagaç Köyü Camii'dir. Merkez Şamlıoğlu Camii'nin yapım yılı 1864'tür. Diğer camiler Cumhuriyet dönemi yapıları olup en eski tarihlisi 1926 yılında yapılan Ayancık Akören Camii, en yeni tarihlisi 1991 tarihinde inşa edilen Dikmen Kakakoyun Köyü İçmesuyu Mahallesi Camii'dir.

Yöredeki camilerin çoğu çam ağacından mamuldür. Fakat özellikle direklerde, çatıda ve direklerde meşe ağacının tercih edildiği görülmüştür. Perdeler genellikle 4 ile 8 cm arasında değişen kalınlıklara sahiptir. Genişlikleri ise 15 ile 30 cm arasında değişmektedir. Yalnızca Boyabat Dereçatı Köyü Pazaryeri Camii ile Saraydüzü Çalınar Köyü Camii'lerinin ahşap perdeleri kaba yonu malzeme olduğundan kalınları 30 cm'e kadar ulaşabilmektedir.

Yapıların hemen tamamı boyuna dikdörtgen planlı olarak düzenlenmiştir. Genellikle iki katlı olarak inşa edilen camiler çoğunlukla yerleşim birimleri içindedir. Boyabat Dereçatı Köyü Pazaryeri Camii, Durağan Köseli Köyü Camii ile Kuyu Cuması Camii, yerleşim birimlerinden uzakta inşa edilmiş olup birkaç köyün ortak kullandıkları Cuma Camisi olarak düzenlenmişlerdir. Yapıların genellikle kim tarafından yapıldığı bilinmemektedir. Sadece Merkez Şamlıoğlu Köyü Camii'ni Çerkez Hacı Pat, Ayancık Dedeagaç Köyü Camii'ni Hacı İbrahim Bey'in yaptırıldığını biliyoruz. Bundan başka 2014 yılında Dikmen Karakoyun köy merkezindeki ahşap caminin Sarıyer Mahallesi'ne taşınması sırasındaki yapı ustanın adı Hamdi Kalaycı olarak belirtilmiştir.

Bir bütün olarak bakıldığında Sinop yöresindeki çantı camiler köy sakinleri tarafından yaptırılan çantı geleneğimizin mütevazi örneklerini oluşturmaktadır. Bir kısmı kullanılmadığı için yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan bu camilerin korunarak gelecek kuşaklara aktarılması, çantı geleneğimizin korunması adına oldukça önemlidir.